

ΒΙΒΛΙΟ ΤΕΧΝΗΣ DIASTIXO

[Κατερίνα Σχινά: συνέντευξη στη Χαριτίνη Μαλισσόβα](#)

Χαριτίνη Μαλισσόβα
Δημοσιεύτηκε 06 Μαρτίου 2018

Η Κατερίνα Σχινά γεννήθηκε στην Αθήνα, σπούδασε νομικά και μουσική, εργάστηκε στο ραδιόφωνο (Β' και Γ' πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας, Κανάλι15, Amagi) και στη δημόσια τηλεόραση («Βιβλιόραμα», «Βιβλία στο κουτί»), όπως επίσης και σε εφημερίδες (*Αυγή*, *Καθημερινή*, *Ελευθεροτυπία*) και περιοδικά (*Το Τέταρτο*, *The Books' Journal*, ο *Αναγνώστης*). Δίδαξε πολιτιστικό ρεπορτάζ στο τμήμα ΜΜΕ του Παντείου Πανεπιστημίου (1994-2004) και λογοτεχνική μετάφραση στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Μετάφρασης (ΕΚΕΜΕΛ) (2002-2011). Μεταφράζει από τα αγγλικά και τα γαλλικά. Το 1997 βραβεύτηκε από την Ελληνική Εταιρεία Μεταφραστών Λογοτεχνίας για τη μετάφραση του μυθιστορήματος της Toni Morrison *Γαλάζια μάτια* και το 2008 από το περιοδικό *Gourmet* της *Ελευθεροτυπίας* για τη μετάφραση των *Γαστριμαργικών αναλέκτων* του Ben Schott (2008). Έχει γράψει μεταξύ άλλων τα βιβλία *Καλή και ανάποδη* (εκδόσεις Κίχλη), *Τα μουσικά του συρταριού* (εκδόσεις Πατάκη) και το βιβλίο για παιδιά *Ιστορίες για ατρόμητα κορίτσια* (εκδόσεις Παπαδόπουλος). Το βιβλίο της *Καλή και ανάποδη* απέσπασε το Κρατικό Βραβείο Δοκιμίου - Κριτικής το 2015. Η συνομιλία μας έγινε με αφορμή το βιβλίο *Ιστορίες για ατρόμητα κορίτσια* που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Σαράντα Ελληνίδες παρελαύνουν στο βιβλίο σας *Ιστορίες για ατρόμητα κορίτσια*. Με ποιο κριτήριο επιλέξατε τα συγκεκριμένα πρόσωπα;

Η επιλογή των γυναικών έγινε από κοινού με την εκδότρια Χριστίνα Παπαδοπούλου· διαλέξαμε γυναίκες των οποίων η παρουσία στον μύθο και στην ιστορία έχει συμβολικό βάρος – όπως την Πηνελόπη ή την Καλλιπάτειρα– αλλά δώσαμε ιδιαίτερη έμφαση σε πρόσωπα που ανέτρεψαν στερεότυπα και άνοιξαν δρόμους στις ομόφυλές τους, αφηφώντας τις δυσκολίες, προσωπικές και κοινωνικές. Διαλέξαμε γυναίκες που μας κληροδότησαν μια ιστορία μέσα στην οποία μπορούμε να εγγράψουμε και τη δική μας παρουσία ως συνέχεια των αγώνων τους, γυναίκες ικανές να εμπνεύσουν, πλούσιες σε κόσμο.

Ποια είναι τα στοιχεία που κάνουν «μοναδική» μια γυναίκα;

Κάθε γυναίκα είναι μοναδική, αρκεί να ανακαλύψει τα ιδιαίτερα στοιχεία που συνθέτουν την προσωπικότητά της, αλλά είτε λανθάνουν ευρισκόμενα εν υπνώσει είτε καταστέλλονται ή και συνθλίβονται κάτω από την κοινωνική πίεση. Κάθε γυναίκα είναι μοναδική, όταν διεκδικεί τη δική της φωνή και βρίσκει τρόπους να την κάνει να ακουστεί.

Διαλέξαμε γυναίκες που μας κληροδότησαν μια ιστορία μέσα στην οποία μπορούμε να εγγράψουμε και τη δική μας παρουσία ως συνέχεια των αγώνων τους, γυναίκες ικανές να εμπνεύσουν, πλούσιες σε κόσμο.

Κάθε ηρωίδα είχε να ξεπεράσει διαφορετικά εμπόδια. Οι συνθήκες που προκαλούν τρόπο στις γυναίκες, επομένως, διαφέρουν από εποχή σε εποχή;

Προφανώς και διαφέρουν. Νομίζω ωστόσο πως υπάρχει μια κοινή βάση, και αυτή είναι το βλέμμα των «άλλων». Στα πρώτα χρόνια της φεμινιστικής αφύπνισης, οι γυναίκες είχαν να αντιπαλέψουν ένα σύστημα που καθιστούσε τους άντρες κυρίαρχους και τις γυναίκες κατώτερες επικαλούμενο τη βιολογική διαφορά. Να αμφισβητήσουν τη νομοτέλεια μιας αθόρυβης, «οικιακής» ζωής, να διεκδικήσουν τον δημόσιο χώρο και τη δυναμική παρουσία τους σ' αυτόν. Να πάψουν, με δυο λόγια, να μένουν παραγκωνισμένες στη σκοτεινή πλευρά της ιστορίας. Αργότερα, όταν περάσαμε στην εποχή του ξέφρενου καταναλωτισμού, στη διάρκεια της οποίας το γυναικείο σώμα αντικειμενοποιήθηκε, καταντώντας το συμβολικό λάφυρο του κυρίαρχου lifestyle, οι γυναίκες βρέθηκαν στην ανάγκη να αναδιεκδικήσουν κατακτήσεις οι οποίες ξεθεμελιώνονταν, άλλοτε ύπουλα και σταδιακά, άλλοτε βίαια και απότομα, είτε σε συμβολικό είτε σε πραγματικό επίπεδο. Σήμερα, σε μια εποχή πολυδιάστατης κρίσης, οι γυναίκες είναι από τα πιο ευάλωτα θύματα. Οι διακρίσεις εναντίον τους, οικονομικές και κοινωνικές, συμπυκνώνονται στον διάχυτο σεξισμό του κυρίαρχου δημόσιου λόγου.

Διαβάζοντας τις ιστορίες των γυναικών του βιβλίου αυθόρμητα θέλησα να αναζητήσω επιπλέον στοιχεία για κάποιες από αυτές. Ήταν ένας από τους στόχους σας;

Ναι, θέλησα να δώσω το έναυσμα σε όποιον διαβάσει το βιβλίο να αναζητήσει περισσότερα στοιχεία για τα πρόσωπα αυτών των γυναικών – μολονότι για πολλές δεν είναι εύκολο, ελλείπει αρχείων, εξειδικευμένων μελετών, κλπ. Η βιβλιογραφία που υπάρχει στο τέλος του βιβλίου μπορεί να λειτουργήσει υποβοηθητικά, ιδίως για γονείς ή δασκάλους, τους φυσικούς αρωγούς των παιδιών στην ανάγνωση.

Από τον αιώνα που έζησε η πρώτη γυναίκα του λευκώματος, η Πηνελόπη, μέχρι και τη σημερινή εποχή, πόσο θεωρείτε ότι χειραφετήθηκε η Ελληνίδα;

Μια εύκολη και γρήγορη απάντηση θα ήταν ότι διένυσε πολύ δρόμο και βελτίωσε σημαντικά τη θέση της. Αυτό όμως που ίσως έχει μεγαλύτερη σημασία –πέρα, δηλαδή, από τις κατακτήσεις των κατά καιρούς γυναικείων κινημάτων– είναι το πόσο βιώνεται σε κάθε εποχή από τις ίδιες τις γυναίκες η χειραφέτησή τους. Η διαδικασία χειραφέτησης, εξάλλου, δεν είναι μονοδιάστατη ούτε γραμμική, όπως είπαμε ήδη. Έχει και αυτή τα «πάνω» και τα «κάτω» της. Σήμερα μάλλον βρισκόμαστε στα «κάτω»...

Τρέφετε για κάποια από τις γυναίκες αυτές ιδιαίτερο θαυμασμό; Για ποια στοιχεία ή για ποιες επιτυχίες της;

Είναι δύσκολο, όχι μόνο για μένα, αλλά πιστεύω και για τις αναγνώστριες ή και τους αναγνώστες (γιατί το βιβλίο δεν απευθύνεται αποκλειστικά και μόνο στα κορίτσια), να ξεχωρίσω κάποια από τις «ηρωίδες» του. Η καθεμία έδωσε τον δικό της αγώνα, σε διαφορετικά πεδία που δεν είναι συγκρίσιμα μεταξύ τους. Ωστόσο, με συγκινούν ιδιαίτερα περιπτώσεις όπως αυτές της ζωγράφου Μπούκουρα-Αλταμούρα, της παιδαγωγού Ρόζας Ιμβριώτη, της συγγραφέα Μέλπως Αξιώτη, της Εβραίας ακτιβίστριας Λίζας Πίνχας.

Νομίζω πως μεγαλύτερη σημασία έχουν έννοιες όπως η «δικαιοσύνη», η «αλληλεγγύη», η «γνώση». Στο χέρι των νέων κοριτσιών είναι να ανακαλύψουν τις γυναίκες που εκφράζουν αυτές τις ιδέες, και, κυρίως, στο χέρι τους είναι να γίνουν οι ίδιες τα πρόσωπα που θα τις εκφράσουν.

Χρειάζονται πρότυπα τα σημερινά κορίτσια; Αν ναι, ποια;

Γενικώς οι άνθρωποι χρειάζονται πρότυπα. Και δεν είναι υποχρεωτικό τα πρότυπα αυτά να προσωποποιούνται. Γιατί, στην πραγματικότητα, πολλές φορές, αν όχι όλες, πίσω από τα «πρόσωπα» κρύβονται τάσεις, ιδέες, κινήματα, που κάποια άτομα «επιφορτίζονται», θα λέγαμε, να τα εκφράσουν. Από την άποψη αυτή νομίζω πως μεγαλύτερη σημασία έχουν έννοιες όπως η «δικαιοσύνη», η «αλληλεγγύη», η «γνώση». Στο χέρι των νέων κοριτσιών είναι να ανακαλύψουν τις γυναίκες που εκφράζουν αυτές τις ιδέες, και, κυρίως, στο χέρι τους είναι να γίνουν οι ίδιες τα πρόσωπα που θα τις εκφράσουν.

Ποιον κίνδυνο θεωρείτε μεγαλύτερο για τη σημερινή νέα γυναίκα;

Την υποταγή. Όχι μόνο σε εξουσιαστικές μορφές αλλά και σε διάχυτες στην εποχή μας αρνητικές αντιλήψεις – που δεν αφορούν μόνο τη γυναίκα και τον κοινωνικό της ρόλο, αλλά εν γένει τις αξίες για τις οποίες έχει σημασία να αγωνίζεται κανείς.

Ποιο μήνυμα θέλετε να περάσετε με το βιβλίο σας;

Ότι για να πετύχουμε κάτι χρειάζεται προσπάθεια και αγώνας. Αλλά και ότι μας χρειάζεται, ταυτόχρονα, στιβαρή γνώση τού γιατί και πώς αγωνιζόμαστε.

Τα κείμενα αλλά και η εικονογράφηση απευθύνονται σε κάθε ηλικίας αναγνώστη· ως εκπαιδευτικός το επισήμανα ως πολύ θετικό στοιχείο του βιβλίου. Θέλετε να σχολιάσετε;

Συμφωνώ. Νομίζω πως το βιβλίο μπορεί να αποτελέσει, στα χέρια κάποιου ευσυνείδητου εκπαιδευτικού, ένα χρήσιμο εργαλείο με βάση το οποίο θα μπορέσουν οι μαθητές του να αναπτύξουν τις δικές τους ιδέες, ξεκινώντας από δικές τους εμπειρίες. Επιπλέον, νομίζω πως μπορεί να λειτουργήσει και ως φορέας αισθητικής παιδείας, λόγω της ευφάνταστης, καλλιτεχνικά άρτιας, εικονογράφησης του. Χαίρομαι πολύ που βλέπω ότι αρέσει και σε μικρότερα παιδιά, σαν μια πρώτη μύηση στην ιδέα της ισότητας.

<http://diastixo.gr/sinentefxeis/ellines/9303-katerina-sxina-interview>